

ST·OLAV

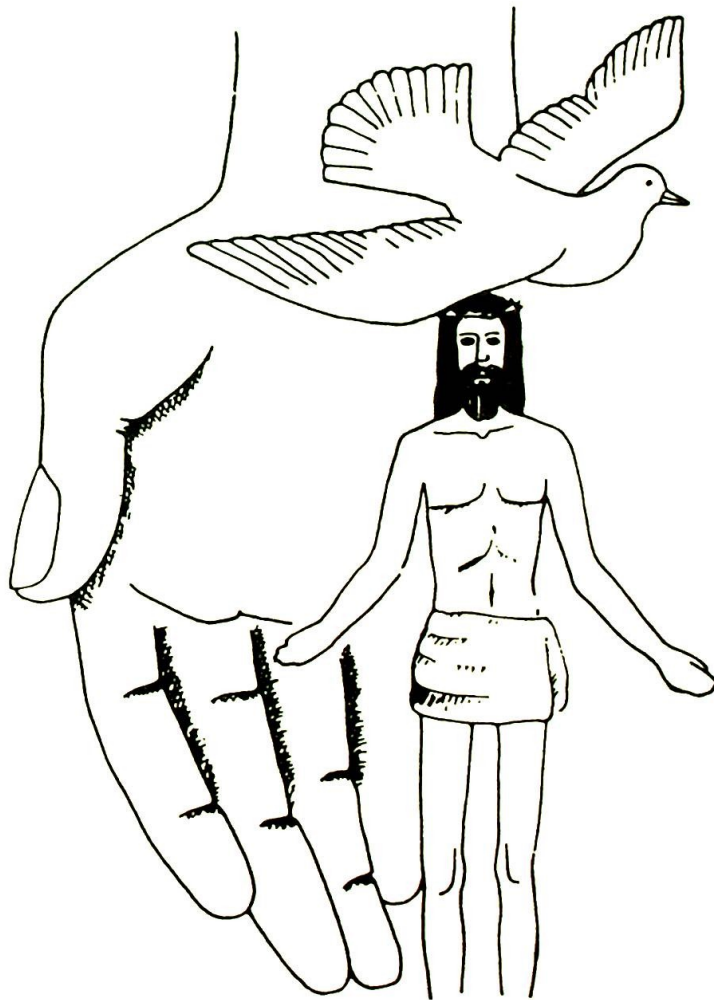
K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 3

93. ARGANG

14. FEBRUAR

1981



Enhed - splittelse – splittelse - enhed

For en tid siden holdt professor dr. theol. K. E. Skydsgaard i Københavns Domkirke denne præken om Martin Luther som et splittelsens og et enhedens tegn.

Professor Skydsgaard har i mere enn en menneskealder vært den økumeniske bevægelses nestor i Norden. — St. Olav bringer her dr. Skydsgaards forelesning i utdrag og i dansk språkdrakt.

Titlen hentyder til et historisk og kristeligt drama eller måske snarere til en tragedie, som ikke blot foregik i fortiden, men som fortsætter, ja sker i dette øjeblik. Vi er alle på en eller anden måde med deri. Vi befinder os på et bestemt punkt i dramaet, hvor tingene synes at være, nej er, i stor spænding, hvor en løsning snart synes at være i sigte, snart synes at forplumres, eller være gået totalt i hårdknude.

«Han er vår fred», siger Paulus om Jesus. Han er splittelsens overvindelse. Læg mærke til, hvilken rolle freden, forsoningen og enheden spiller i Ny Testamente. Jesus er den, som «gjorde de to til et», to helt adskilte, splittede verdener, den jødiske og hedenske. De to «fjender» er blevet et legeme, «— for at de alle skulle være et». «Han kom og forkyndte fred for dem, som var langt borte, og fred for dem, som var nær.» Splittelsen blev i ham til enhed og fred. (Efeser brevet 2). Men stadig arbejder den store splitter. Djævelens, Guds modstanders største kunst er at gøre sig selv ikke-eksisterende. Han stiler imod at blive erklæret som myte, som tåbeligt, primitivt påfund, men modstanderen, denne «uvirkelige» er i sit værk: splittelsen, fjendskabet, hadet. Til alle tider, ikke mindst i dag, fejrer den store adsplitter forfærdende triumfer.

Der over for står Kristus, forsoningen, enheden af de mange forskellige. Naturligvis var det store forskelle, ja fjendskaber, men i Kristus

var de blevet «et legeme». Hedninger, jøder, kristne, skabt til et nyt menneske, forligt med Gud og med hverandre til et legeme.

Men hvad skete, og hvad sker der iblandt os i dette øjeblik? Det folk, der var kaldet til — midt i splittelsens verden — at være et enhedstegn, fik selv sin historie af splittelse, stundom fjendskab, indtil denne dag. Forskellighed, vanskelige tider i det indbyrdes forhold kan bæres, ja er uundgåeligt i denne verden, men enheden må ikke brydes. Vi ved, at den blev brudt! Modstanderen, diabolos, der kaster alt sammen hulter til bulter, fik bugt med Guds folk! Og hermed er vi midt i det vanskelige emne: Enhed — splittelse. Splittelse — enhed? Første led forsynet med et tilsyneladende definitivt punktum, andet led med et forhåbningsfuldt spørgsmålstegn.

Vort emne kan lyde abstrakt, men bagved ligger en verden af meget håndfast realitet. Jeg tænker på den lange, bitre splittelse mellem de to: den romersk-katolske og den evangelisk-lutherske kirke. Der er jo så stor en forskel i størrelse mellem disse to, at den store måske knap ænses den lille, og dog lider de begge under det, som skete.

Jeg er tilbøjelig til at mene, at netop denne splittelse blev det dybeste og bitreste av alle brud mellem kristne. Og dog synes det igennem lange tider ikke at optage sindene. Angeren og foruroligelsen synes i almindelighed at være langt mindre end en vis anerkendelse at status quo. Der syntes egentlig kun at være to løsninger: enten teologisk bitter strid, eller den store tavse ligegyldighed, ja, naturligvis også den løsning, som hedder konversion. Og konversion var en alvorlig sag, den betød en slags afsværgelse af den tro, man hidtil havde haft.

Således er det ikke mere.

Men lad os prøve på at finde udgangspunktet og derfra følge udvik-

lingen fremefter til i dag. Reformationen og alt det, den medførte indtil i dag, har, når alt iøvrigt er sagt, sin rod i augustinermunken Martin Luthers samvittighedsnød og sjæle kval. Man kan analysere dette psykologisk-videnskabeligt-psykiatrisk, og denne analyse er også foretaget med forskelligt resultat. Når alt desangående er sagt, står ordet: Retfærdiggjort ved tro — og dertil føjes ordet «alene. Hvad kan det betyde? Det betyder, at i den sidste situation, over for Gud selv, hjalp ingen filosofi, ingen dogmatik, ingen menneskelig anstrengelse, intet mellem himmel og jord: «Kun» Guds uforskyldte nåde. «Kun» troen, det vil — for at bruge Søren Kierkegaards udtryk — sige: springet ud på de halvfjerds tusinde favne vand, redder det menneske, der er ført ud i den sidste sjælenød. Det er evangeliet, det glædelige budskab, til *alle* mennesker, hvem de så end er. Enhver vil fatte en stump af dette budskab.

Det afgørende for os og for vore kirker er: *Reformationen skete i dybet*: i et menneskes sidste nød hjælper kun et: Guds fuldstændigt uforskyldte nåde, frikendelsen, kærligheden. Luther sagde en gang: Syndernes forladelse er som en helt ny skabelse, en skabelse af intet, en «creatio ex nihilo». Derfra går vejen ud i verden, til gerningerne, til alle de forskelligartede situationer, som hver eneste dag byder på.

Luther ønskede ikke splittelse. Han ønskede at forblive i sin kirke. Det har vi et smukt vidnesbyrd om i hans første galaterbrevkommentar fra 1519. Nogle havde sagt til ham: «Hvorfor forlader du ikke denne på mange måder udartede kirke?» Der til svarede Luther med et lidenskabeligt trefoldig «Absit». Det være langt fra mig. «Jeg vil anklage, true, bede, ja, skælde ud, men af den grund skal kirkens enhed ikke brydes. Kærligheden går forud for alt. En kærlig-

hed, der kun vil nyde, som ikke vil bære byrder, er kun et skin. Selv om der er dårlige paver og præster, og hvis du brænder af den sande kærlighed, vil du ikke løbe din vej. Om du end var ved det yderste hav, ville du komme løbende for at hjælpe.» Et par år efter blev han ekskommuniceret. Spændingen blev for voldsom.

Vel, og så gik historien videre, så gik de to kirker, den «romersk-katolske» og den «evangelisk-lutherske» videre ned gennem de følgende århundreder. Det var ikke et lykkeligt godt samvær, hvis vi overhovedet kan tale om samvær. Den, som udforsker denne historie, fyldes ofte med skam og med en fornemmelse av håbløshed.

Det var splittelse, det gensidige nej, det var skarpt polemisk grænse-dragning, splittelsen blev komplet. Der var dem, der gik over grænsen, navnlig fra protestantismen eller med et positivere ord: den evangelisk-lutherske kirke, men grænseovergangen var stærkt bevogtet. Det kunne være hårdt at gå den vej, men for mange følte det som en nødvendighed. Mange af os husker den tid. Den var stærk, men den var ikke altid god, snarere sjælden.

Her vil jeg gerne indskyde en personlig bemærkning: igennem en år-række i tyverne og trediverne havde jeg mange og lange samtaler med pater Menzinger, der var jesuit og boede i Stenosgade. Hvad der førte mig til dette på det tidspunkt ret usædvanlige skridt, har jeg i dag ingen anelse om. Der var mellem os en vis saglig afstand, men fra pater Menzingers side en stor tålmodighed over for den ganske unge student. Efterhånden opstod der en vis fortrolighed. Men på intet tidspunkt var der en antydning af et forsøg på at gøre mig til katolik. I 1937 opponerede han *ex auditorio* ved min doktorsputats, sagligt, kritisk, anerkendende. Hans lykønskning bestod i følgende ord: «Så lad os nu række hinanden hånden over kløften!»

I almindelighed var bedømmelsen af Luther fra katolsk side på det tidspunkt næsten udelukkende meget negativ. Lutherbiografierne var strenge

og beske. Jeg husker fra 1923 Jacques Maritains karakteristik af Luther som «l'incarnation du Moi», «Jegets inkarnation», den rendyrkede subjektivisme: Ikke Gud, men Jegets formodede behov var hovedsagen, en næsten sygelig egocentrisme lå bagved denne mands enorme indsats.

Ja, splittelsen mellem de to parter var næsten total. Bedømmelsen af den katolske kirke fra luthersk side var af lignede karakter. Det river en i hjertet, når man prøver at sætte sig ind i det gensidige forhold mellem disse to kirker på den tid. Det er i dag for de allerflestes vedkommende jeg tror på begge sider, næsten umuligt at forstå denne holdning, et er sikkert: den havde en vis klarhed, som sikkert en del — på begge sider — savner i dag!

I fyrrerne og halvtredserne, for ikke at nævne tresserne, skete noget væsentligt, lidt efter lidt, og på begge sider. Men det kom — navnlig på den katolske side — ikke uden modstand. Roms uvilje mod de nye tanker, «la theologie nouvelle» var ganske tydelig, og mange af dem, der gik i spidsen, f.eks. de franske dominikanere, måtte døje hårdt for deres teologiske nytænkning. Nogle af dem blev ramt personligt, men de overvandt modstanden, først og fremmest igennem en personlig, rank holdning. Fødslen af det nye sker og skete ikke uden smerte.

Også hos lutheranerne skete noget. Vi havde i sandhed *vore* fordomme, *vor* selvebidsthed at slås med.

Et nyt ord opstod: det økumeniske. Fra at have været et omstridt, stun-om et meget ringeaktet, ja «farligt» ord, blev det langsomt et ord med perspektiv og mening. «Økumene» betyder «verden», det vide, udstrakte land i modsætning til det snævre, indelukkede rum. Vinduer blev lukket op, og en frisk luftning blæste op. Der begyndte at ske noget i den romersk-katolske og i den evangelisk-lutherske kirke og i alle kirker. De såkaldte «frikirker» var ofte pionerer, her som på adskillige andre områder.

Jeg husker en spændt situation for-



Dr. K. E. Skydsgaard, professor ved Københavns Universitet og en av økumenikkens fremste talsmenn i Norden.

året 1950. Et par år forinden var jeg blevet medlem af en tysk teologisk studiegruppe bestående af tolv romersk-katolske og et lignende antal lutherske universitetsteologer. Det var faktisk en studiegruppe af forbilledlig grundighed og samarbejdsvillighed. Der kunne være betydelig uenighed og til tider en skarp diskussion. Men enigheden om det helt centrale prægede samtalen. Samarbejdet skabte gensidig glæde og udbytte. I begyndelsen var morgengudstjenesten «hver for sig». Senere var der kun en — på skift, også når det gjaldt eukaristien.

De store klassiske modsætninger blev taget op, stundom var diskussionen saglig skarp, men altid god!

I 1950 proklameredes «dogmet om Marias optagelse i Himlen». De lutherske teologer mente, at denne begivenhed blokerede eller i hvert fald bragte den fortsatte drøftelse i stor vanskelighed. Da kom der en indtrængende opfordring fra de katolske teologer om at fortsætte. Netop nu måtte der ikke brydes af. Kredsen består endnu og har i de sidste sessioner arbejdet med den augsburgske bekendelse fra 1530, den tekst, der i disse år optager den katolske kirke i særlig grad.

Den 25. januar 1959 meddelte Johannes 23., at han agtede at indkalde et økumenisk koncil. Det skulle be-

gynde efteråret 1962 og varede indtil 1965. Der blev arbejdet i Rom i 3 sessioner, men naturligvis var hele kirken i «konciltilstand» alle 4 år igenem — og videre frem!

Det kom som en total overraskelse, næsten som et chock, et chock, der på en vis måde stdig mærkes, ja hvis eftervirkninger snarere tiltager end aftager. Først i de sidste år er det blevet helt klart, hvor omvæltende det i mange måder var.

Her skete en fundamental vending i denne kirkes historie, en vending hvis resultat endnu ikke kan overskues. Dønningerne er absolut ikke blevet mindre. Set i lyset af vort tema Enhed - splittelse — splittelse - enhed, tror jeg ikke, vi kommer uden om at konstatere, at her skete faktisk noget af enhed: for fællesskab *imod* splittelse. De friere kræfter i romerkirken fik et stort spiltover, de konservative, måske endog reaktionære kræfter trak i mange tilfælde det korteste strå. Tiden efter koncilet forandrede den katolske kirke, for mange en yderst betænkelig udvikling. Enkelte, blandt andre den franske kardinal Danielou, gjorde opmærksom derpå i årene umiddelbart efter, Pave Paul VI forsøgte at trække linierne op ved udsendelsen af en «apostolisk rundskrivelse» 1965, der var et modtræk over for de nyere strømninger.

Ærkebiskop Lefebvre og hans stærke modstand mod koncilet er et klart udtryk for den «gamle» kirkes reaktion på det nye.

I dag er der uro i den romersk-katolske kirke, men koncilet lukkede vinduerne op, og vinden blæste. Det er ikke altid let at forstå, hvad vinden fører med sig. Dette hører fremtiden til. I vores sammenhæng stiller vi et ganske bestemt spørgsmål: Martin Luther i den katolske kirke i dag? Så vidt jeg ved, nævnedes Luthers navn nogle få gange i koncilets officielle forhandlinger, positivt, men uden teologisk relevans.

Men nu tilbage til vort hovedtema: Luthers egentlige anliggende i dag, både for den romersk-katolske og den evangelisk-lutherske kirke?

Dette spørgsmål må føre os tilbage til det allerede tidligere berørte problem: Hvad er Martin Luthers *egentlige* anliggende, det som skete «i det dybe». Og først må spørgsmålet lyde til den lutherske kirke selv! Jeg tør ikke tænke på, hvad denne mand ville sige, hvis han i dag kom på besøg i den danske evangelisk-lutherske kirke! Ville han sige: «For Guds skyld! Lad mig komme bort». Eller forblive og begynde forfra? Den romersk-katolske kirke og den lutherske med er begge stillet over for Luther, som var «i dybet». Hvor møder vi anfægtelsen, den nøgne tro, og dermed glæden? Mærkeligt nok: fra selve reformationstiden foreligger en udtalelse af en abbed, som nok vækker til eftertanke i sag: Vi må blive lutheranere for at kunne vedblive at være katolikker!

Martin Luther studeres i dag med stor iver — i Tyskland, i Frankrig, Nordamerika og i Skandinavien — og med navnet Martin Luther menes den mand, der i det dybe, i mørket hørte evangeliet.

Et par citater fra vor tid. På den lutherske «Generalforsamling» i Dar-es-Salam i Afrika sagde en romersk-katolsk observatør: «Martin Luther ville ingen spaltning af kirken, han ville en reform af den hellige katolske og apostolske kirke på grundlag af evangeliets sandhed og frihed, som Kristus har befriet os til.» Eller følgende udtalelse af en nylig afdød romersk-katolsk teolog:

Luthers reformation var noget helt andet, end hvad der sædvanligvis siges derom. Hvad var den? Den var i alle menneskelige, alt for menneskelige forhold dengang en tjener for evangeliet. Det er nødvendigt, at der fra vor side sker en ny bedømmelse af den begivenhed. Vor kirke, altså den romersk-katolske kirke, hvis opgave det er at forkynde evangeliet for hele verden, og den reformatriske og den evangeliske kirke hører sammen. Vi må frygte, at skilt fra hinanden, ville de ikke kunne leve videre.

Altså: den ene kan ikke undvære den anden! Hvad mon pave Johannes Paul II ville sige til en sådan udta-

lelse af en katolsk teolog? Hvad ville ærkebiskop Lefebvre sige - eller troskongregationen i Rom? Det er klart at sådanne udtalelser ikke er «autoritative». Men ikke desto mindre: de angiver en retning.

Martin Luther står sikkert i de fleste katolikkers øjne og vel også i mange lutherske kristnes øjne som den, der splittede. Han var oprøreren. Når vi ser på dette foredrags titel: Enhed - splittelse — splittelse - enhed, står han som splitteren! Men er det virkelig, ved dybere eftertanke, rigtigt. Vi hørte, at selv katolikker kunne se sagen fra en anden side.

Hvad er det, som gør at vi vover eller ligefrem er forpligtet til at bringe Luther på *enhedens side*? Det som gør, at Luther står i «enhedens» tegn på trods af splittelsen, er, at han taler fra dybet. Han kom helt derned, til roden, og derfor er hans ord (midt i de mange ord!), hans «sidste» ord helt ud væsentlige og afgørende i situationen, dengang og nu. Trods alt: Det er på ingen måde Luther selv, der er enheden, en forfærdende tanke, men han peger hen på den virkelighed, der skete i de dybe, og som blev stadfestet af Gud ved Kristi opstandelse.

Denne virkelighed får sit prægnante udtryk i et kort ord af Luther fra en af hans Psalme forelæsninger. Det er for øvrigt det ord, biskop Hans Martensen har indsat i sit «bispevåben». «Crux probat omnia».

Dette stærkt koncentrerede ord betyder, at korset, der igen peger på, ja er «dybet», er det, hvorpå alt skal prøves. Her afgøres i sidste instans sagen, enhver sag, også når det drejer sig om forholdet mellem den romersk-katolske og den evangelisk-lutherske kirke. I dette ord forenes de to kirker eller rettere: er de allerede forenede. Splittelsen overvundet af enheden.

Økumenisk Nyt

Caritas støtter medmennesker.
Støtter du Caritas?
Giro: 2020881

REDAKSJONELT:

...Å, hvor de elsker hverandre



Noe av det vesentlige ved den aller tidligste kristendom var kjærlighetsbudet. De nytestamentlige menigheter var likesom bygget opp omkring dette. Historien viser oss tydelig at det etterhvert ble så som så med denne særlige kristne profil som bare ble av teologisk interesse.

Det å elske hverandre betyr også å holde sammen. Å holde sammen om noe felles vesentlig. Det betyr et vern mot splittelse og det betyr at man vandrer sammen i samme retning. Noe av det kan vi som katolikker nikke gjenkjennende til som et dyptgående uttrykk for hva katolisisme er. At den praktiske side av saken i historiens løp neppe har vært hva den skulle være, må vi bare beklage.

At det neppe nytter bare å beklage viser seg mange ganger i nåtiden, hvor man fra tid til annen tar de felleskristne og herunder også de katolske vurderinger opp til diskusjon og analyse. Det at de kristne først og fremst bør elske hverandre synes imidlertid å være noe helt fundamentalt, som det ikke burde rokkes ved. — Den økumeniske bevegelse, herunder også visse fraksjoner av denne, synes også å mene at nettopp kjærlighetsbudet burde være grunnlaget for all kristendom og dermed hevet over all diskusjon.

Kjærligheten de kristne imellom er imidlertid en praktisk og teologisk foreteelse, og dermed nokså vanskelig å gjennomføre i det menneskelige liv, det må enhver erkjenne. Men nettopp denne vanskelighet gjør kjærlighetsbudet til enda et bindeledd mellom de som bekjenner seg til Kristus. Det synes derfor å være en meget merkelig gestus fra bestemte kretser i Herrens vingård, når det helt åpent lyder til katolske medbrødre: «Meld dere ut av kirken!» — Begrunnelsen for denne nokså bizzarre oppfordring skulle være at den nye paven skulle være for reaksjonær!

Den katolske kirke såvel som andre samfunn består av alle slags mennesker, reaksjonære, progressive og en masse andre, hver med sin måte å uttrykke seg på. Av den grunn er det vel neppe noen som føler trang til å skifte kirkesamfunn. At det selvfølgelig er en evig vandring fra den ene kirke til den annen er jo gitt, mennesker er nå engang ganske forskjellige, men likefrem å oppfordre folk til å melde seg ut av sin kirke, er jo å gå ganske langt.

Katolisisme betyr i mangt og meget å stå sammen og forhindre splittelse, og man må derfor i høy grad være på vakt når det fra kretser innen den økumeniske bevegelse slåes på tromme for en utmeldelse på grunn av den holdning som Roma inntar til forskjellige moderne foretelser. Det forekommer en ærlig talt at her overskrider man det første og største bud i loven, og skal man så endelig til å tale om reaksjon o.s.v., er det sikkert ikke helt upassende å oppfordre til å feie for egen dør før man tar skritt for å oppfordre katolikker til å melde seg ut av sin egen kirke i økumenikkens navn.

..Det moderne kristendom visstnok trenger, er ikke oppfordringer til å splittes, men det er impulser, kriterier og personer som man kan samles om, og som i stedet for å oppfordre til utmeldelse, oppfordrer mennesker til å elske hverandre.

Svend Aage Rasmussen

Nye regler for dispensation for cølibatet

Dispensation må ikke betragtes som en ret, præsten kan gøre gældende, siger nyt dokument, Kristus og kirken derimod har ret til at forvente, at præsten holder det løfte, han har givet.

(NC) — Vatikanets trosrækekongregation har meddelt biskoper og ordensforstandere, at præster ikke har ret til dispensation fra cølibatet.

Meddelelsen kom i et brev dateret 14. oktober 1980 og underskrevet af kongregationens præfekt, kardinal Franjo Seper og hans sekretær, ærkebiskop Jerome Hamer. Brevet er ledsaget af et sæt på otte nye normer for, hvordan en sag skal behandles, når en præst ansøger om at blive fritaget for cølibatsforpligtelsen og leve som lægmand.

En sådan sag skal først behandles af den lokale biskop eller den pågældendes ordensforstander og derpå sendes til trosrækekongregationen, inden den forelægges paven, der træffer den endelige afgørelse.

Kun 2 kategorier

Trosrækekongregationen oplyser, at den vil acceptere to kategorier af sager:

— «Præster, der allerede længe har været borte fra præstegerningen og nu ønsker at råde bod på forhold, de ikke kan forlade og — De, der ikke burde have været ordineret som præster, fordi det nødvendige aspekt af frihed eller ansvarlighed ikke var til stede, eller fordi den pågældendes lovlige overordnede ikke var i stand til i tide at træffe en klog og rigtig afgørelse om, hvorvidt kandidaten virkelig egnede sig til for bestandigt at leve i cølibat, viet til Gud».

Kongregationen opfordrer biskoper og ordensforstandere til at sørge for, «at en så vigtig proces, som en dispensation fra cølibatet er, ikke betragtes som en ret, som kirken må anerkende tilkommer alle dens præster i flæng. Tværtimod, det, der må betragtes som en virkelig ret, er den som præsten gennem sit offer har givet til Kristus og specielt til Guds

folk. Trods de alvorlige vanskeligheder, han møder på sin vej, og hvad der kan hænde i hans liv, forventer Kristus og Guds folk, at præsten trofast holder det løfte han har givet dem.

«Den opfattelse må også undgås, at den senere tids dispensationer fra cølibatet kan betragtes som en halv-automatisk summarisk administrativ proces», sier kongregationen.

Kongregationen advarer mod «enhver form for overfladiskhed i proceduren», hvad der vil kunne forarge «mange af de troende». For at undgå dette «bør en dispensationssag, der bevilliges, klart fremvise, at alle argumenterne herfor er stærke og tungtvejende». Det tilføjes, at kun ansøgninger der fremsendes i en ydmyg ånd vil blive taget i betragtning.

Kongregationen opfordrer biskoper og ordensforstandere til at være åndelige fædre for de præster, der er «i en alvorlig åndelig krise» og at give dem «stærk, redelig og nødvendig hjælp, så at de lettere og med større glæde kan opfylde de pligter, som de på ordinationsdagen påtog sig over for Herren Jesus Kristus og hans hellige kirke».

Biskopper og ordensforstandere opfordres til «at gøre brug af alle de midler, hvormed Herren kan kalde en vankelmødig broder tilbage til sjælfred, tillid, fornyelse og en hurtig genoptagelse af hans tidligere stilling». Det foreslås, alt efter de nærmere omstændigheder, at benytte hjælp fra «hans brødre i præstestanden, venner, slægtninge, læger og psykologer».

8 NYE NORMER

Det tre sider lange brev og den ene side med normer nævner ikke de syv sider med normer for cølibatsdispensationer, som trosrækekongre-

gationen sendte til biskopper og ordensforstandere 13. januar 1971 eller det firesider lange brev med nærmere forklaringer, som kongregationen udsendte 26. juni 1972.

Både de gamle og de nye normer fastslår, at det er den biskop, hvis bispedømme præsten hører til eller generalforstanderen for den religiøse orden, han tilhører, der skal behandle ansøgningen om dispensation. Hvis biskoppen ikke kan behandle sagen, kan den biskop i hvis bispedømme, præsten i trosrækekongregationen bor, udpege en anden biskop.

De gamle normer krævede imidlertid, at den biskop, der behandler sagen, skal bede biskoppen i det bispedømme, præsten hørte til eller hans ordensforstander, om oplysninger i forbindelse med ansøgningen og deres syn derpå.

Både i de gamle og de nye normer står der, at det er præsten, der beder om at blive dispenseret fra cølibatet, forbudt at udøve præstelige funktioner, mens sagen overvejes. Men de nye normer siger, at biskoppen kan se bort fra dette forbud, hvis han mener, at det er nødvendigt, at præsten udøver sit embede «for at skåne præstens rygte eller til gavn for menigheden».

Begge sæt normer siger, at biskoppen selv eller en præst, han udnævner dertil, skal behandle sagen og samle dokumenter og beviser. De gamle regler talte specielt om undersøgelser foretaget af læger, psykologer eller psykiatere alt efter tilfældets natur. I de nye normer siges der kun, at man skal benytte sig af eksperter, når det skønnes nødvendigt.

I de gamle normer krævedes det, at man forespurgte sådanne vidner som forældre, søskende, overordnede og andre præster, hvis det skønnedes rimeligt. De nye normer siger, at man skal udspørge eller få skriftlige erklæringer fra ansøgerens overordnede i hans uddannelsestid og høre andre vidner, som enten foreslås af ansø-

(Forts. side 13)

Gave på 20 000 til Mariaholm fra Birgittaforeningen i Fredrikstad

Mariaholm er blitt foreldet. Foreldet i løpet av det korte årsmål som denne perle av en katolsk kulturinstitusjon i Norden har fungert. For mange lyder dette som det rene tøv. Det er det ikke noe rart i. Ikke desto mindre er det et faktum. Mariaholm Skolesenter er både for lite i mange sammenheng og lite tidsmessig på flere områder.

Selvom man tilsynelatende ikke ser det i det ytre, så merkes det tydelig, når de tjenester som Mariaholm offisielt tilbyr skal ut på markedet. Eterspørselen etter Mariaholm er ikke lenger så stor som den engang var. «Kundene» sier rent ut at man ikke ønsker å anvende Mariaholm Skolesenter fordi dets fasiliteter på mange måter ligger betydelig under hva man kan forlange av et konferansesenter i dag. Man betaler gjerne den dobbelte pris for å få del i den servise og de fordeler som det ligger i å benytte et annet sted.

Det er ikke behagelig å høre slikt. Og det er slett ikke behagelig når en vet at Mariaholm Skolesenter er en av de vakrest beliggende katolske institusjoner av sin art i Norden, og stedets nytte i adskillige sammenheng er indiskutabel.

De små «varsler» som de som leder dette sted under hånden er blitt gjort oppmerksom på er fryktingytende nok i sin fulle konsekvens. De betyr, at den katolske menighet ikke alene i Oslo Katolske Bispedømme, men ut over hele Norge må se i øynene, at hvis man ikke i dag erkjenner sitt ansvar overfor dette sted, så må en forstå at det blir nødvendig å ta noen kjempeløft innenfor en uoverskuelig tid.

Konsekvensen av dette er lett å se. Den katolske menighet i Norge kan i fremtiden bli berøvet muligheter som den i dag anser som ganske selvfølgelige. De katolske menigheter spredt utover hele landet må derfor ved den-

ne leilighet gjøres oppmerksom på at det allerede nå trengs ganske kraftige løft, hvis man i fremtiden skal ha noen nytte av Mariaholm. Biskop Gran har tydelig sagt at de kilder han pleier å gjøre bruk av ved slike høve, vil være å betrakte som tørrlagte en del år fremover. Skal man derfor begynne å tenke på å sikre Mariaholm på forskjellige måter, så kreves det en stor innstats fra våre menigheter og deres medlemmer.

Det er jo klart at det kreves midler av en størrelsesorden som overskrider de flestes evner i dag for å sette et prosjekt som Mariaholm i gang, og ikke minst dra omsorg for at det holder mål. Det må derfor minnes om at det selvfølgelig står utenlandsk kapital i dette sted.

Men det skal heller ikke glemmes at en ganske vesentlig del av de midler som ble stillet til rådighet for byggeprosjektet i sin tid stammer fra det norske katolske legfolk, som også i dag står som eiere.

Det er således ikke den katolske kirke som institusjon som står bak Mariaholm, men alminnelige katolikker i Norge som har del i det og hvis

oppgave det er å bruke stedet. Det må derfor anses som en hjelp til selvhjelp både økonomisk og innholdsmessig at man støtter opp om dette.

Det ble også overrakt to alterduker til bruk i kapellet som en gave fra St. Josefsøstre.

Styret peker på at det foruten mer interne fasiliteter i høy grad trenges en hel ny fløy. Og det vil neppe vare lenge før man må se seg nødsaget til å oppnevne en byggekomite som må vurdere mulighetene for å få reist en sådan. — Det behøves neppe større regnekunnskaper for å se at dette vil komme til å koste millionbeløp, hvis slike planer for alvor skal settes ut i livet.

Her er det så man minner om det katolske legfolks ansvar overfor sine egne prosjekter. Dere må betale hva det koster! Man kan ikke lenger hente penger andre steder fra. Det må være norske katolikker som nå må skaffe dem, om en i fremtiden vil se et Mariaholm en kan være bekjent av, og som kan brukes til annet enn å være et slags museum.

— — —

Det finnes katolikker i Norge i dag



Hvis den oppvoksende slekt skal nyte godt av kursvirksomheten på Mariaholm, må norske katolikker av i dag kjenne sitt ansvar.

som har forstått dette. Mariaholm sorterer rett administrativt under St. Birgitta Sogn i Fredrikstad. Birgittaforeningen her så tidlig i høst en oppgave i å støtte opp om Mariaholm Skolesenter. Man hadde ingen midler.

Men så satte man seg som mål å skaffe dem. Et slikt initiativ krever en basar. Og en basar ble satt på bena. Svært ofte viser det seg imidlertid at en basar stort sett ikke betaler seg innenfor et kort tidsrom, og det var man også her helt klar over, hvorfor man besluttet å holde basaren gående til det lønnet seg godt.

Det tok tre uker!

Så var det et overskudd på 24 000 gode norske kroner hvorpå man stengte butikken!

Birgittaforeningen i Fredrikstad består av aktive damer som åpenbart ikke er redde for å ta et initiativ ut over det vanlige, for det var jo helt klart at pengene måtte omsettes for å bli brukbare. Slik var i hvert fall tankegangen da basaren sluttet. Pengene skulle gå til Mariaholm, det var det ingen diskusjon om. Men penger pynter faktisk mere hvis de kan vises frem på en mere konkret og brukbar måte, så man besluttet å undersøke om det skulle være områder hvor penger var mere velkomne som produkter enn som penger.

Resultatet ble dyner. 50 herlige, vidunderlige dyner til en pris av 10 000 kroner. At man arbeider med sans for dyptgående analyser der på stedet kan sikkert begripes når det offisielt het at man undersøkte mulighetene for handel til innkjøpspris!

Birgittaforeningen peker på at den ser det som en viktig felles oppgave for legfolk å sikre en tidsmessig drift av Mariaholm og tillike dra omsorg for både vedlikehold og en nødvendig oppgradering av senteret til enhver tid. Det var derfor en ganske høytidelig liten seremoni som ble holdt på Skolesenteret en kveld i slutten av januar, hvor Birgittaforeningens styre med formannen fru Inger Johanne Talos i spissen overrakte styret for Mariaholm en sjekk på 10 000 kroner pluss 50 dyner. I skrivelsen som led-

saget den fine gaven heter det bl. a.: «Vi håper samtidig at dette initiativ vil forplante seg videre til andre menigheter i — og også gjerne utenfor — bispedømmet.»

— — —
Det er et felles ansvar. Og man anser dette ansvar som værende så stort at man kunne tenke seg å innby til diskusjon om dette, for eksempel i nærværende blads spalter. Det trenges initiativ fra *alle* menigheter, derom hersker ingen tvil, men la oss høre hva disse menigheter mener med hensyn til et slikt prosjekt og hvordan det muligens kan realiseres.

Basarer, landslotteri eller noe helt annet. Hvem mener noe og hva mener man. For ordens skyld skal man her minne om at det ville være best om eventuelle innlegg kunne fremkomme i artikkelform.

Svend Aage Rasmussen

FLERE KATOLSKE PRESTER I NORGE

Antall katolske prester er langsomt stigende i Norge, går det fram av de siste oversikter offentliggjort av kirken. Ved årsskiftet hadde Norge 67 katolske prester fordelt på tre kirkedistrikter. Det er fem mer enn for to år siden.

Prestene kommer fra 14 land: Norge (16), Nederland (17), Tyskland (11), Ungarn (4), USA (4), Irland (3), Vietnam (3), Frankrike (2), Polen (2), Bel-



gia (1), Brasil (1), Danmark (1), Storbritannia (1) og Jugoslavia (1).

Gjennomsnittsalderen blant prestene har sunket noe, og er nå 45 år.

Norge hadde pr 1.1.1980 nesten 14.000 registrerte katolikker. Det er drøyt 600 mer enn året før.

ROBERT MUNK GÅR I KLOSTER

Pater Robert Andersson, som i en del år har oppholdt seg i Norge som eremitt, forlater nå landet. Robert Munk er cistercienser av den strenge observans og kommer opprinnelig fra et kloster i De Forente Stater. Pater Anderssons abbed mener det er best og i overensstemmelse med den katolske kirkes tradisjon at han nå trekker seg tilbake i et kloster.

Den hellige Bernhards sønner, som Robert Munk jo er en av, har en lang eremitt-tradisjon, men det alminnelige er jo at munkene oppholder seg i sitt kloster. Det er også kirkens praksis (av gode grunner) at eneboerne bare periodisk får lov til å være helt alene. De skal i hvert fall fra tid til annen være sammen med andre. Dette har vi her i Norge også fått tydelig inntrykk av på den måten Robert Munk har levd iblant oss.

Nok var han ene der oppe i Tinn, men han er kjent over det ganske land, både i katolsk og i annen sammenheng. Abbeden ønsker at pater Robert Andersson skal forsøke å innføre cistercienserlivet blant de innfødte indianere på høyslettene i Sør-Amerika.

Åpenbaringen, Skriften, Kirken

Ved pater Aage Hauken o.p.

DEL VI: KIRKEN

Før vi trekker konklusjonen av vår frelseshistoriske oversikt, vår analyse av det teologiske begrep «frelshistorie», kan det være på sin plass å oppsummere noe av det som hittil er blitt etablert.

For det første viste det seg at den som begav seg ut på leting etter Gud, spontant ville søke til naturen for et svar. Uten å være blitt helt tilfredsstillt med dette, gikk spørsmålet videre til historien, tiden som syntes å ha mer direkte relevanse fra et teologisk synspunkt.

For det annet viste det seg at historien i sin alminnelighet vitnet om Gud på en flertydig måte, men forskjellig fra naturens. Dersom historien skal kunne tolkes som stedet hvor Gud åpenbarer seg, må dette i så fall fremgå på en utvetydig måte. Derfor innførte teologien distinksjonen: verdenshistorie - frelseshistorie.

For det tredje undersøkte vi nærmere hva «frelshistorie» innebærer som teologisk begrep — og hva det ikke betyr. Det var Skriftens egenart som måtte defineres, samt ord som «åpenbaring» og «inspirasjon».

For det fjerde: Skriften selv (vitnesbyrdet om frelseshistorien) viser hva frelseshistorien består i, og aller klarest ser vi dette i Det gamle testamente. Her får vi lære å kjenne historiens indre mening (hvordan Gud bruker historien til å åpenbare sin vilje til menneskenes frelse) og endelige mål (Guds riges seier).

For det femte så vi at Det nye testamente var en oppfyllelse av forventningene fra den gamle pakt om historiens endelige mål. Frelshistorien kulminerer i Jesus fra Nasaret.

KRISTI LEGEME

Oppstandelsen kom som et sjokk på disiplene — det var det siste de hadde ventet (sml. Markusevangeliet



slutt). Denne nye opplevelsen av Jesus forvandlet dem fra en flokk usikre forkynnere av Guds rikes komme, til trofaste vitner om at det var kommet i deres herre og mester. Både hos Lukas og Johannes får vi et klart inntrykk av at den oppstandne særlig viste seg blant disiplene i forbindelse med måltider, kanskje den type feiring av Guds rikes komme, en himmelsk bankett på jorden, som de så ofte hadde hatt sammen og som Jesus bød dem feire til minne om sin offerdød.

Følgelig var det bare logisk at teologene som skapte Det nye testamente kom til å definere de kristne i forhold til den oppstandne og hans oppstandne legeme. For dem var deltagelsen i Kristusmysteriet en realitet de erfarte nettopp som en deltagelse i Jesu oppstandne legeme. Dette fikk Paulus til å definere Kirken, de

troende (de «hellige»), som Kristi legeme, organisk knyttet til sin herre og mester, som nå var i herligheten hos Gud, han som levde og hersket over tiden — de var blitt lemmer på hans legeme, han selv var hodet.

De første kristne definerte derved sitt fellesskap i en sakramental forstand. I dåpen ble man innpodet i Kristus, del av hans legeme, og derved ble man en kristen. I nattverden ble denne identiteten styrket fra uke til uke. Den organiske forbindelsen mellom hodet og lemmene ble styrket på et organisk vis: gjennom synlig føde. Forståelsen av Kirken som Kristi legeme springer altså direkte ut av den sentrale plass feiringen av nattverden hadde i urkirken. Denne spesifikt kristne kult var en ritus i tillegg til tempelkulten og synagogegudstjenesten, men etter Jerusalems fall (70 e. Kr.) og de kristnes utstøt-

else av synagogen, ble den selve hjørnesteinen i den nye tro og ble feiret på «ukens første dag», søndagen.

Sakramentene er liturgiske handlinger og derfor intimt knyttet til sitt frelseshistoriske innhold. Dette forholdet må nå belyses nærmere.

LITURGI

Sakramentene, som er liturgiske handlinger, ble en avgjørende faktor i urkirken. Det gamle Israel hadde også levd med sin historie (frelshistorien) på et liturgisk vis. Folket hadde et «liturgisk år» hvor de gjennomlevde de frelsesgjeringene som Jahve hadde åpenbart seg gjennom: utgangen fra Egypt (påskan), lovgivningen på Sinai (pinsen), høsttakkefesten (løvhyttenes fest), gjeninnvielsen av templet (Hannukka), m.fl. På denne måten fikk den enkelte israelitt del i de store frelseshistoriske øyeblikk, folket ble fornyet og befestet i sin jahvisme på en kultisk og bevisst måte.

Tiden er igjen nøkkelen til å forstå kulten. Kultisk tid er «fortettet» tid, fortid, samtid og fremtid under ett. Kulten gjør deltageren samtidig med *fortiden*, dvs. deltagende i det som skjedde, fordi kulten gjentar, «representerer», og er en direkte fortsettelse og videreføring av det som en gang skjedde. Fortiden er aldri helt fortid for mennesket. Naturreligionen representerer *naturens* viktige frelsesøyeblikk: fødsel, liv, fruktbarhet, død og fornyelse. Frelshistorisk kult representerer *historiens* viktige frelsesøyeblikk: Guds åpenbaring og dens frelsende inngripen i menneskenes liv. Kultisk tid ser også fremover og gjør derfor *fremtiden* til samtid, fordi frelseshistorien rommer håp og løfter, fordi den ikke bare er en åpenbaring av historiens indre mening, men også dens endelige mål. I Det gamle testamente ser vi at liturgien rommer håp om at Guds rike vil komme i en endelig forstand. I Det nye testamente ser vi at liturgien ser seg tilbake og fremover på samme tid: bakover mot Jesu liv, død og oppstandelse, og fremover mot hans gjen-

komst, hans frelsesgjernings universelle triumf.

Sakramentene gir altså Kirken dens preg av å være en frelseshistorisk kommunitet, et samfunn med en fortid og en fremtid. Kirken er fortsettelsen av frelseshistorien, og liturgien er de øyeblikk, den «mekanismen», da vi blir del av frelseshistorien og den blir del av oss. Slik lever vi med denne tradisjonen — som samtid. Slik blir Skriften mer enn gammel historie, gamle skrifter som forteller oss om den tid som engang var. — Skriften er blitt samtid og fremtid. Dåpen er vår innlemmelse i frelseshistoriens sammenheng, og de andre sakramentene er vår måte å leve i denne sammenhengen på.

Åpenbaringen fant sin fullendelse i Jesus fra Nasaret. Gud har med dette sagt sitt om historien. Den tid vi lever i er derfor «de siste tider», den epoke i frelseshistorien da historiens endelige mål blir all historie til del, gjennom Kirken. Vi venter ikke på en videre åpenbaring av Gud — den er gitt oss i en definitiv forstand i Jesus Kristus, — vi venter på at den riktdom, den nåde, det nye liv, som Gud har gitt oss i sin sønn, skal bli oss alle til del i en absolutt forstand — at vi skal bli *helt* fornyet, gjenskapt i Sønnens bilde, han som er Guds uttrykte og levende bilde, det evige og sanne menneske.

Den som lever i frelseshistorien, vet at han lever «i de siste tider», at han har fått del i historiens mening og endelige mål, selve løsningen på livets problem — frelse. Men han vet også at denne meningen og dette målet ennå ikke er blitt det eneste i hans liv. Frelshistorien må bli en realitet i den enkeltes liv like totalt som den må bli det i verdenshistorien. Vi vet, ved troen, at dette har funnet sted, dvs. at verden (kollektivt som individuelt) er frelst. Men den tid vi lever i, Kirkens tid, og det liv vi lever, individuelt, er en realisering av denne historiske realitet. Kristus må vokse i oss, vinne våre liv, akkurat som han må bli historiens Herre universelt — fordi vi vet at han allerede er Guds vilje og me-

ning med verden, både for menneskeheten og for enkeltindividet.

*

Historien er et samspill mellom personer: dette var utgangspunktet for vårt forsøk på å besvare spørsmålet: «Hvor er Gud?». Jesus Kristus viser oss hva mennesket egentlig er og endelig skal bli, og Kirken viser oss (eller: skulle vise oss) hva historien er når den lever i lys av denne dens sanne mening. Kirken er i denne forstand en eskatologisk menneskehet som lever i tro og håp på at denne meningen vil bli den eneste mulige for oss alle, tross tvil og synd.

Summa summarum: Guds vilje med historien er vår frelse (dette er det vi har kalt historiens «indre mening», det som egentlig foregår for verdens øyne), og denne frelsen erfarer vi i frelseshistorien (som er Guds måte å åpne våre øyne for denne meningen), en historisk prosess som går ut over historien i historisk forstand (det er dette vi har kalt historiens «endelige mål»). En slik erfaring gjør vi oss i et kultisk fellesskap som gjør oss til en del av Guds folk. For kristne er denne erfaringen knyttet til et menneske — Jesus fra Nasaret — og Kirken er vår (og hans!) måte å gjøre verdenshistorien til frelseshistorie og frelseshistorien til verdenshistorie — sakramentalt.

Sluttet

I ATOMTIDER

Kristus
kom igjen til
jorden
og fant
sine venner
nedsunket
i større tro
på bomber og balanse
enn barnetro
brorskap
mellom alle
mennesker
på vår lille
jord. —

Allan Aarflot

KORRESPONDANSEN MELLOM KV OG DEN RUSSISKE ORTODOKSE KIRKE

Av Per Lønning

For den som har kunnet følge KV's håndtering av menneskerettighetsproblemene på nært hold en del år, og som ikke minst har hatt oppmerksomheten festet på den del av problemet som går på forholdene i Sovjetunionen, er det intet overraskende ved den brevveksling som er offentliggjort i disse dager.

KV's engasjement vis-a-vis sovjetiske religions- og livssyns-undertrykkelse har hatt et vesentlig større omfang enn det verdensopinionen har vært oppmerksom på. Ved besøk av Rådets representanter i USSR, og likeså ved østlige kirkerepresentanters besøk i Vesten, har det vært utvekslet adskillig av synspunkter som av gode grunner aldri er blitt fanget opp i noe offisielt kommuniqué. Målet har hele tiden vært å øve et maksimum av påtrykk uten dermed å øke vanskelighetene for vedkommende kirker i forholdet til deres myndigheter.

At delegater fra kommunist-land til internasjonale kirkemøter finner seg klemte mellom barken og veden og frykter ikke bare personlige represalier dersom de medvirker for åpenlyst til kritikk av sine statsmyndigheter, men også offisielle sanksjoner mot kirken i hjemlandet, er åpenlyst nok.

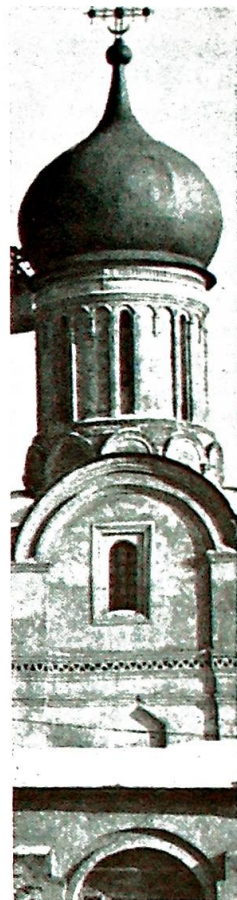
Så sent som i sommer fikk vi et par talende påminnelser om dette. Først uttalelsen fra verdensmisjonskonferansen i Melbourne, som i direkte ordelag fortalte verden *hvorfor* enkelte navn på nasjoner (en hel verden ville være klar over hvilke) ikke kunne nevnes i konferanse-rapportens kritikk av voldelig undertrykkelse: utryggheten for vedkommende delegaters skjebne ved hjemkomst fra konferansen. I seg selv en sviende dom over de stat-styrere det gjelder. Dernest det som under sentralkomite-møtet i Geneve ble avslørt om sovjetmyndighetenes reaksjon på uttalelsen «Trusler mot freden» fra eksekutivkomite-møtet et halvt år tidligere, der

også den russiske invasjon i Afghanistan var fordømt i rene ord. Den russiske erkebiskop som hadde vært med på å avgi denne uttalelsen, var i mellomtiden blitt utsatt for ytterst truende behandling fra myndighetenes side, og Den ortodokse kirkes synode var blitt tvunget til å rykke ut med en erklæring og distansere seg fra ham. Det vakte forbauselse at vedkommende erkebiskop etter dette fikk delta i sentralkomite-møtet. Der hadde han et innlegg om saken hvor han riktignok gikk sterkt i rette med vesterlandske nyhets-mediers «utnyttelse» av hans støtte til resolusjonen et halvt år før, men uten på noen som helst måte å gjøre avbikt for sin holdning i saken. Ett innlegg som vakte respekt i salen. Men noen hver er spent på hans fremtidige skjebne.

En amerikansk kirkeleder som vender hjem fra Geneve med kofferten full av USA-kritiske resolusjoner, blir hyllet som folkehelt. Noe motsvarende hender, som kjent, ikke i USSR. Presis i dette stikker forskjellen.

Man finner, beklagelig nok, ikke store tilløp til innrømmelser i det foreliggende svarbrev fra Den russiske ortodokse kirkes utenrikskontor. Da russerne ble overrumplet av en lignende kitikk i Nairobi og var nødt til å svare på stående fot, inneholdt svaret i hvert fall en antydningssvis innrømmelse av at ikke alt er 100 prosent fullkomment i Sovjetunionen heller. Denne gang speider man forgesves etter slikt: hele feilen legges hos nyhetsformidlerne i den øvrige verden. Et advokatur som selvsagt føles pinlig for brevskriveren selv, og som han formodentlig ikke unngår å gjøre bruk av overfor det statlige religionsbyrå: Se hva vår kirke av nasjonale lojalitetshensyn må pådra seg for belastning innen det internasjonale kirkefelleskap; er det ikke snart på tide at staten tar litt hensyn til den umulige posisjon dere dytter oss ut i? Altså: det som utad svekker de sovjetiske kirkers posisjon, kan innad konverteres til et pressmiddel — i riktig retning. Såpass innfløkt er spillet.

En viss bevegelse i saken har vi



kunnet konstatere i årenes løp. Muligens skulle både KV og dets medlemskirker bak jernteppet for lengst ha lagt seg på en «tøffere» linje. Vi for vår del har presset på i den retning og vil fortsette å gjøre det. Men vi bør ikke være blinde for at det kan bli en pris å betale — og at det ikke er vi i den vestlige verden som betaler denne. De som ivrer etter å fordømme KV for påstått unnfalleshhet, bør gjøre seg dette inderlig klart.

Kirkens Informasjonstjeneste

FARLIG —

Farlig blir du først når noen vesser våpen mot deg. Varlig må du være så du ikke selv blir våpen mot de andre.

Allan Aarflot

BORTKOMMEN PREST VENDER TILBAKE

Den 72-årige pater Alighiero Tondi, som trådte ut av jesuittordenen i 1952 og ble kommunist, har vendt tilbake til den katolske kirke og feiret i januar sin første messe i sin nye sognekirke i Reggio Emilia i Italia.

Tonio giftet seg etter to år med et kommunistisk parlamentsmedlem og fikk så en lærerpost i Øst-Berlin. Han ble enklemt for 18 måneder siden, og har nå fått pavens tillatelse til å arbeide som prest igjen.

Tondis nye sogn er i en by med kommunistisk borgermester, og hvor et flertall av befolkningen støtter kommunistene og sosialistene ved valgene.

Pater Tondi forlot sin prestegjering i 1952 bl. a. fordi han var sjokkert over den måte medlemmer av det italienske presteskap støttet kristendemokratene, og vendte tilbake til sin fars sosialistiske idealer fordi han trodde hans kjærlighet til de fattige best kunne kanaliseres gjennom kommunismen.

Etterhvert forsto han at han hadde tatt feil. I 1978 fikk han audiens for pave Paul VI, som godkjente hans ekteskap og tok ham opp igjen i kirkens fellesskap.

ATEISTISK OPPDRAGELSE OG FORSKNING I SOVJETUNIONEN

Det finnes for øyeblikket tyve særlige avdelinger og seksjoner for vitenskapelig ateisme som beskjeftiger seg med ateistisk forskning og pedagogikk ved sovjetiske vitenskapsakademier, melder instituttet Glaube in der 2. Welt i Zürich. Ved landets høyskoler er det opprettet 23 lærestoler som beskjeftiger seg med ateisme.

Ledelsen for de ateistiske aksjoner i Sovjetunionen er instituttet for ateisme med samfunnsfagsakademiet, som ligger direkte under kommunistpartiets sentralkomite. Spesielt viktig synes arbeidet i Ukraina å være, formodentlig fordi denne sovjetrepublikks innbyggere er mer religiøst aktive enn gjennomsnittlig.

Ved de såkalte marxistisk-leninistiske universiteter i USSR var det i studieåret 1979/80 209 avdelinger for vitenskapelig ateisme, og ved de såkalte folkeuniversiteter 818 slike fakulteter. Til tross for dette store oppbud, er de konkrete resultater av propagandaen relativt små, mener Glaube in 2. Welt.

KATOLSK-ORTODOKS DIALOG FORBEREDES

En av de tre underkomiteer av den internasjonale kommisjon for dialogen mellom de ortodokse kirker og den katolske kirke har i desember 1980 lagt fram et felles dokument om kirken og nadverden sett i lys av den hellige treenighet. Dokumentet er foreløpig ikke tilgjengelig for offentligheten, men er oversendt den internasjonale dialogkomisjonens koordineringskomite, som ledes av den ortodokse erkebiskop av Australia, Stylianos, og visepresidenten for Vatikanets sekretariat for de kristnes enhet, biskop Torella Cascante.

Dermed har to av de tre underkomiteer som ble opprettet på den internasjonale dialogkomisjons møte på Rhodos i juni 1980 avsluttet sitt arbeid.

Først ute var underkomite nr. 3, som trådte sammen i Chevetogne i Belgia i september. Underkomite nr. 1 skal møtes i april i Polen.

Dokumentene fra de tre underkomiteer, som alle behandler de samme spørsmål, skal så etter planen overarbeides og sammenfattes av koordineringskomiteen på et møte i Venezuela i juni. Det nye dokument blir så arbeidsgrunnlaget for den internasjonale dialogkomisjons neste generalforsamling, som senest skal finne sted i juni 1982.

Den internasjonale dialogkomisjon ble utnevnt ved pavens besøk hos patriarken av Konstantinopel i 1979 og omfatter 60 teologer og biskoper fra de to kirkefelleskap. Den underkomite som i desember 1980 møttes i Roma, besto av den ortodokse metropolit Georges Khodr av Byblos og Bytros, erkeprest Liveri Voronov fra Moskvapatriarkatet og Matti Sidoroff fra Finlands ortodokse kirke.

Fra katolsk side deltok patrene Jean Corbon, Louis Bouyer, Miguel Arranz SJ og Jean Tillard OP. Alle medlemmer av underkomiteen ga etter møtet uttrykk for at det hadde vist seg en dyp overensstemmelse mellom de to gruppers oppfatning og tro på det område som komiteen behandlet.

KIRKELEDERE I BRASIL FORDØMMER URETTFERDIGHET

Lederne for de katolske, metodistiske, episkopale og lutherske kirker i Brasil har i en felles uttalelse i januar uttrykt sin bestyrrelse over den «voksende rikdom og skandaløse finansielle privilegier» blant noen få, som står i kontrast til de «underernærte og fortvilte i landet som er villige til å gjøre hva som helst for å unngå sultedøden».

Den sosiale urettferdighet og innenlandske og utenlandske spekulanters virksomhet førte ifølge kirkelederne til

en alarmerende økning av kriminalitet, vold og prostitusjon.

Kirkelederne krevde en omfattende jordreform, og tiltak mot det rike mindretalls «ågervirksomhet med landområder». Den snikende inflasjon i landet fylte de allerede meget lavt lønnede arbeidere med angst, advarte de samtidig.

Den brasilianske katolske bispekonferanses generalsekretær, biskop Luciano de Almeida, beskyldte nylig forskjellige politiske grupper for å forsøke å få politisk innflytelse i de kirkelige basismenheter i landet.

Også Rio de Janeiros erkebiskop, kardinal Eugenio de Sales, har advart mot det samme. De brasilianske basismenheter er grupper av legfolk som siden 1965 har arbeidet, særlig i slumområdene ved de store byene. Bevegelsen er nå vokst til en 80.000 enkeltgrupper med rundt 1,5 millioner medlemmer.



A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

**Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge**

Ved bestilling av olje:

02-19-12 00 - Service 02-19 12 20

Ny regler . . .

(Forts. fra side 6)

geren selv eller ønskes af den biskop eller den præst, der behandler sagen.

Familiebaggrund en vigtig faktor

Både de gamle og de nye normer kræver, at man skal have oplysninger om den ansøgende præsts fødested og tidspunkt for hans fødsel, om hans familiemæssige baggrund, hans liv, studier, eksamination innen ordinationen eller før han aflægger ordensløfter, tid og sted for ordinationen, oplysning om hans tjeneste som præst og om hans nuværende juridiske stilling både efter borgerlig lov og kirkeloven.

De nye normer kræver oplysninger om «årsager til og omstændigheder i forbindelse med opgivelsen af den aktive præstetjeneste og faktorer, der kan have gjort forudsætningen for hans præstelige forpligtelse ugyldig».

De ældre normer, der gik mere i detaljer med hensyn til hvilke informationer, der skulle søges om årsager og omstændigheder for præstens vanskeligheder, sagde at disse også skulle omhandle sådanne ting som:

— Før ordinationen: sygdom, psykisk eller fysisk umodenhed, krænkelser af det sjette bud under uddannelsen i præsteseminarieret eller ordenen, pres fra forældres side, overordnede fejlagtige bedømmelser af kaldet.

— Efter ordinationen: mangelfuld tilpasning til præstetjenesten, depressioner eller kriser i det åndelige liv eller i troen, forseelser i forbindelse med cølibatet og præstedømmet, udsvævende liv.

I modsætning til de gamle normer siger de nye og kortere normer ikke noget om:

— Hvilke stillinger i præsteseminarier og andre katolske skoler, som præster, der er dispenseret fra cølibatet ikke må indtage.

— Hvor præster, der er dispenseret fra cølibatet, skal bo for at undgå at forarge dem, der vidste, at de var præster.

— Et forbud mod at præster, der

er dispenseret fra cølibatet udfører nogen af ordinationens funktioner eller udøver nogen pastoral tjeneste.

Brevet fra 1972 der kom med yderligere forklaringer til de gamle normer, sagde, at «det blotte ønske om at gifte sig, foragt for loven om det hellige cølibat, forsøg på at indgå borgerligt ægteskab eller fastsættelse af en dato for indgåelse af ægteskab» ikke var tilstrækkelig grund til at opnå dispensation fra cølibatet. Det sagde også, at dispensationen «vil ikke blive givet automatisk, virkeligt alvorlige grunde er nødvendige».

Katolsk Orientering

ERKEBISKOP LEFEBVRE UTE-LUKKER KOMPROMISS MED ROMA

Lederen for den tradisjonalistiske bevægelse, den suspenderte franske erkebiskop Marcel Lefebvre, har i klare ordelag gjort det klart at et kompromiss mellom ham og Roma fra hans side ikke var tenkelig.

. . . Høsten 1980 gjorde Vatikanet enkelte framstøt for å undersøke muligheten for en forsoning med Lefebvre og hans tradisjonalistiske bevægelse.

I et intervju i forbindelse med sin 75-årsdag i desember ifjor gjorde erkebiskopen det imidlertid klart at han hverken var innstilt på å anerkjenne den nye liturgi som likeverdig med den såkalt tridentinske, eller kunne tenke seg å anerkjenne det annet Vatikankonsil uten forbehold..

Blant de dokumenter fra konsilet Lefebvre kan slutte seg til, er dekretet om økumenismen, og dekretet om religionsfriheten — særlig p.g.a. de positive ord om jødedommen.

BEKYMRING FOR KIRKEN I GUATEMALA

Guatemalas regjering forsøker etter alt å dømme å eliminere ledende personligheter blant landarbeiderne, de intellektuelle og blant presteskapet i landet. Det mener den amerikanske katolske misjonær Ronald Burke, som p.g.a. mordtrusler nylig måtte forlate Guatemala. Burke pekte på at den katolske kirkes ledere var splittet overfor regimet — kardinalen støtter regimet, mens de øvrige biskoper kritiserer det —, og dermed ikke kan spille noen ledende rolle.

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen a/s

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Vi kommer i konferanse
Ordner alt

Egen parkeringsplass

NICARAGUAS BISKOPER OG UNDERVISNINGSVESENET

I et hyrdebrev i januar har Nicaraguas katolske biskoper understreket at enhver oppdragelses mål må være å skape «humane mennesker». Biskopene viste til det annet Vatikankonsils dokumenter om den kristne oppdragelse, og oppfordret de kristne familier til ikke å forsømme sin plikt til å være sine barns første og viktigste oppdragere. Overfor staten gjentok de at kirken måtte ha rett til å tilby sin hjelp for å virkeliggjøre en barneoppdragelse inspirert av evangeliet og kirkens lære. Biskopenes hyrdebrev betraktes som et viktig innlegg i den omfattende debatt om undervisningssystemet i Nicaragua.

NYTT PRESTEMORD I EL SALVADOR

Et nytt mord på en katolsk prest er blitt kjent i El Salvador. Det dreier seg om en pastor Marcial Serrano, som ble bortført i november 1980. Han ble funnet myrdet i slutten av desember.

Den midlertidige erkebiskop av hovedstaden San Salvador, Arturo Rivera y Damas, har nylig gjort det klart at et regjeringsskifte i landet etterhvert var blitt uunngåelig. Erkebiskopen beskyldte enkelte høyreekstreme grupper for å planlegge en regelrett kirkeforfølgelse, og betvilte nasjonalgardens vilje og evne til å opprette fred og rettferdighet i landet. Andre kirkelige kretser antyder at nasjonalgarden selv var med på mordet av Serrano..

RELIKVIESKRIN STJÅLET I FRANKRIKE

Den hellige Teresa av Lisieux' relikvieskrin ble stjålet fra katedralen i Bayeux i Normandie/Frankrike i januar. Det forgyldte skrinet veier 50 kg, og inneholder foruten noen beinrester også verdifulle smykker. Den hellige Teresa av Lisieux døde i 1897, og ble kanonisert i 1925. Hun betraktes som Frankrikes andre skytshelgen, ved siden av Jeanne d'Arc.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lörd.: 14.00 sønd.: 9.30 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	(eng) 19.00	—
<i>St. Hallvard kirke, Frans'skanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83</i>		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71</i>		9.00	11.00
<i>Vår Frue Villars kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21</i>		9.00	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 21 23 55</i>		9.00	11.00
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i>	lörd.: 18.30 Tyholmen, tlf. 22 209	sønd.: 8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i>	lörd.: 19.00 Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	sønd.: —	11.00
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>	sønd.: 9.30		
<i>Florida kapell, Nygaardsgt. 124</i>		19.00	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i>	lörd.: 13.00 Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	sønd.: 8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i>	Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i>	Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i>	lörd.: 18.00 Torvgt. 113, tlf. 23 751	sønd.: —	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i>	Haraldsgt. 21, tlf. 23 195		11.00
HONNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i>	Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i>	Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: 18.00 sønd.: —	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken,</i>	Wedemansgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: 18.00 sønd.: —	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnuss kirke,</i>	Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	sønd.: 9.00	10.30
MOSS: <i>St. Mikael's kapell,</i>	Ryggeveien 24, tlf. 51 038		17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i>	Sverresgt. 26, tlf. 50 793	lörd.: 18.00	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke,</i>	Nyveien 17, tlf. 53 77 35	19.00	10.45
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69</i>		9.15	10.30
STAVANGER: <i>St. Svitthuns kirke,</i>	Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lörd.: 17.00 sønd.: 8.30	11.00
Søndag kl. 18.00 dialogmesse på fransk.		9.30	
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i>	Sandefordsgt. 1, tlf. 11 949		11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i>	Finne, tlf. 12 510		Efter avtale
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i>	Prinsensgt. 2a2	9.00	11.00
Biskopen og prestegården, tlf. 21 214			—
<i>St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670</i>		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i>	Flintegt. 5, tlf. 72 779		11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i>	<i>St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29</i>		11.00
MOLDE: <i>St. Sanniva kirke,</i>	Parkveien 23, tlf. 51 467		11.00
ALESUND: <i>Vår Frue kirke,</i>	Norvesund, tlf. 37 558	lörd.: 17.00 sønd.: 8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Storgt. 94,</i>	Sogneprestens tlf. 84 277	lörd.: 18.00 sønd.: —	11.00
<i>St. Elisabethsistrene,</i>	Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.: 8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i>	Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i>	Salsgt. 52, tlf. 11 447	19.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sanniva kirke,</i>	Skolegt. 4, tlf. 61 501	lörd.: 15.00 sønd.: —	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken,</i>	Håreksgt. 82		18.30
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke,</i>	Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072		Efter avtale

Vatikanradioens sendinger på Norsk/dansk høres hver mandag kl. 20.15 norsk tid.

Bildet på forsiden i dette nummer er tegnet av Kari Mjåvatn og er lånt fra «Samfunn», et interessant lite tidsskrift som utgis av Fellowship of St. Alban and St. Sergius i Norge.

RUNDE DAGER

18. januar fylte pater Finn Thorn, OP, 75 år.

25. januar fylte pater Gustav Te-res, SJ, 50 år.

24. januar fylte biskop emeritus Theodor Suhr, OSB, København, 85 år.

AD MULTOS ANNOS.

BOLIVIAS BISKOPER FORDØMMER FORBUD AV KATOLSK AVIS

Forbud mot den katolske avis *Presencia*, Bolivias største avis, har ført til en alvorlig konflikt mellom de katolske biskoper og militærjuntaen. I et skriv til juntaen anklaget i januar biskopene militæret for å forsøke å bringe kirkens stemme til taushet. *Presencia* ble forbudt av de militære i desember, angivelig fordi den hadde bragt en artikkel som skulle ha fornærmet den bolivianske kvinnes verdighet.

Avisens redaktør skal stilles for retten anklaget for ekstremistisk virksomhet. Avisen *Presencia* var også forbudt en periode kort etter militærkuppet i juli 1980. Dens medarbeidere har siden da vært utsatt for sterkt trykk fra militærmyndigheter og politi.

BISKOP I SPANIA FRYKTER PÅTRENGENDE MUSLIM-MISJON

Biskop Jose A Infantes Florido av Cordoba i den spanske landsdel Andalusia, har anklaget byens kommunistiske borgermester for å krenke de kristne ved å gi tilbake mange tidligere muslimske helligdommer til muslimene. I desember 1980 fant flere slike overdragelser sted, den siste på annen juledag. Da ble det tidligere Sta Clara-kloster, som for 600 år siden var en moské, gitt til den 20 medlemmer store muslimske menighet i Cordoba. Ved overrekkelsen av klosterets nøkkel var den kongelige saudiarabiske råd Al mudacid As-Kattani tilstede, som erklarte: «Når vi igjen er hundretusener muslimer i Andalusia, skal vi be i Cordobas store moské» — dvs. den nåværende katolske katedral.

Biskop Florido kritiserte muslimene for å bedrive sin misjon etter den hellige krigs prinsipper. Han støttet på den ene siden at islamsk kultur ble respektert i landet, men advarte mot krefte i Marokko og Saudi-Arabia, som drømmer om en re-islamisering av Andalusia. Cordoba var i middelalderen eget kalifat og en islamsk høyborg, og hadde samme rang som de hellige byer Mekka og Medina.

NESTEN 70 MILLIONER LUTHERANERE I VERDEN

Det fantes i 1980 drøyt 69,6 millioner lutherske kristne i verden, ifølge en statistikk fra det lutherske verdensforbund. Det lutherske verdensforbund omfatter 98 kirker og menigheter med over 54 mill. medlemmer, men utenfor forbundet står dessuten -5,6 mill. lutherske kristne, fremforalt i tyske luthersk-unerte kirker og i Missouri-orienterte kirker i Nord-Amerika.

Totalen på nesten 70 millioner er omtrent som årene før. De lutherske kirkers synkende antall medlemmer i Europa blir veid opp av tilvekst i Afrika og Asia. Overfor 1979 oppviser den nyeste statistikk en svak oppgang med nesten 90.000 medlemmer.

Verdens lutheranere fordeler seg slik på kontinentene: Europa 52,3 mill., Nord-Amerika 9,1 mill., Afrika 3,2 mill., Asia 3,8 mill., Latinamerika 1,2 mill. og Occania 117.000.

Tallene er samlet sammen fra forskjellige lutherske kirker i verden. Etersom endel kirker ikke kunne frembringe ferske tall, er oversikten sannsynligvis ikke helt presis. De lutherske kristne utgjør ca 1,8 % av verdens befolkning.



BRASILANSK KARDINAL ADVARER REGJERINGEN

Erkebiskopen av Fortaleza i Brasil, kardinal Aloisio Lorscheider, har nylig gjort det klart overfor landets regjering at den står i fare for å lide valgnedlag i de regioner der kirkens basisgrupper er særlig aktive. Bare en endret politikk kan endre denne tendens, mente kardinalen, som kalte Brasils politiske og sosiale system for «syndig og anti-evangelisk».

Lorscheider etterlyste samtidig en dyptgripende strukturell reform av det økonomiske system og en ny internasjonal økonomisk ordning.

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Nye bøker fra Danmark:

EUKARISTIEN, Jesus Kristus, brødet som brydes for en ny verden. Dokument til den Internationale Eukaristiske Kongres i Lourdes 1981, i anledning av hundreåret for de internasjonale eukaristiske kongresser. Forord af biskop Hans L. Martensen med et brev af pave Johannes Paul II. Kr. 34,50.

Hans L. Martensen: DAB OG KRISTENLIV.

Vi refererer fra forordet: — — Jeg har ment, at der var brug for først at behandle dåbens MENING, dens grundlæggelse i Kristi «anderledes magt» og dens sammenheng med Jesu forkyndelse om omvendelse, syndsforladelse, befrielse, tro og de forløstes fællesskab (kirke).

— — — Denne bogs formål er ikke minst «økuemenisk», dvs. dikteret af ønsket om de kristnes større enhed — —. Kr. 164,— ib.

Helmut Holzapfel: POLENS KIRKE GENNEM 100 ÅR

«Det, der blandt andet gør Holzapfels bøger så værdifulde, er det udsøgte billedmateriale, som i denne bog optager en tredjedel af sidetallet. Da Polens kirkehistorie også er Polens nasjonale historie, har forlaget ment, at bogen burde udsendes» Kr. 27,50.

Johannes Jørgensen: PILGRIMSBOGEN.

«Heri beskriver han sin reise til «det franciskanske Italien». Kr. 60,— hf.

Norske bøker:

Odd Abrahamsen: INNLEVELSER.

Vi siterer fra Odd Solumsmoen i Arbeiderbladet i forbindelse med hans anmeldelse av Dikt i Samhørighet: «Abrahamsen er de stille strofers mann . . . Versene hans er nesten saktmodige i sin formidling av Angelusstemninger i religiøst belagte, litt diffuse landskaper. Men han kan også opptre som tids- og samfunnskritiker . . .». Kr. 54,— hf.

Bjarne Hodne: Å LEVE MED DØDEN.

Boken gir en populær fremstilling av de skikker som knyttet seg til død og dødsfall i det gamle bondesamfunnet. Kr. 96,— ib.

TORS DAG HOLDER VI ÅPENT FRA KL. 9 — 18.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Åpent kl. 9—16, lørdager 9—14.

Torsdag 9—18.

Ved St. Franciskus 3-delte katolske barneskole i Arendal blir det fra 1. august 1981 ledig en oppsigelig normalpost.

Skolen har ca. 33 elever fordelt på 6 klassetrinn. Den som blir tilsatt, må, foruten vanlige fag, kunne undervise i kroppsøving, svømming, musikk og tekstilpreget forming.

For stillingen gjelder lønns- og arbeidsvilkår etter gjeldende regulativ, lov og instruksjer. Pliktig innskudd i pensjonskassen.

Søknad med rettkjente kopier av vitnemål og attester, samt bekrefteelse på godkjent tjenestetid og helseattest av ny dato sendes

Styret for St. Franciskus skole,
Kirkebakken 10, 4800 Arendal
innen 1. mars 1981.

Rektor

BIBEL FAR TRYKKETILLATELSE I TSJEKKOSLOVAKIA

De tsjekkosllovakiske myndigheter har gitt den katolske kirke tillatelse til å trykke 100.000 eksemplarer av en ny økuemenisk bibeloversettelse. Oversettelsen ble ferdig i 1979, og var resultatet av et samarbeid mellom alle de store konfesjoner i Tsjekkoslovakia. Tidligere ifjor fikk det tsjekkiske bibelverk i Praha tillatelse til å trykke 120.000 eksemplarer til bruk blant de protestantiske kirkers tilhengere.

SPANIAS KATOLSKES PRIMAS ADVARER MOT ULTRAKONSERVATIVE TENDENSER

Den avgående president for den spanske katolske bispekonferanse, kardinal Vicente Enrique y Tarancon av Madrid, har i januar advart mot ultrakonservative og integristiske kretser innen kirken.

Denne fløy av den spanske katolske kirke støtter eller tolereres av elleve av landets katolske bisper. Ifølge Tarancon forsøkte nå dette mindretall å blåse liv i en nasjonalkatolisisme som bare kunne skade den spanske kirkes indre harmoni.

EKSKOMMUNIKASJON AV TORTURISTER I CHILE

De chilenske biskoper Carlos Gonzales Cruchaga av Talca og Carlos Camus Larenas av Liuares har i et dekkret i desember 1980 ekskommunisert alle personer som har deltatt ved tortur og dermed «alvorlig såret den menneskelige verdighet og krenket den guddommelige ordning».

Ekskommunikasjonen innebærer at ingen torturister tillates å motta noen av kirkens sakramenter.

7 kristne som skapte fornyelse i verden

Den katolske kirke er rik på helgenlitteratur av ymse slag. Helgenlitteratur leses vel ofte i dag med et foraktelig lite smil om munnen, for temaet virker ofte en smule latterlig på moderne mennesker. Nå kommer man engang ikke utenom helgenene, de har levet og virket og tanken om forbønnen skal man sikkert heller ikke bare smile av.

Helgenene var særlig i kirkens første århundrer, og ikke minst i middelalderen, levende forbilder på hvordan den kristne helt seiret over det onde og viste veien for et sant og heroisk kristenliv. I dag ser en mange ganger annerledes på det. Man ønsker ikke helt å bli viftet om nesene med forbilder. Ikke desto mindre så må en medgi at *det har* levet mennesker som man etter deres død har kunnet peke på at de til tross for sine menneskelige svakheter, har satt spor etter seg.

Den bok som Katolsk Forlag i København har utgitt er ikke en samling helgenbiografier, selvom et par av de personer som skildres sies å ha dødd i hellighets ry. Man har mere villet peke på personligheter i historien som fikk hjulene til å løpe i en annen retning.

Når det gjelder historien, så er det her tale om både den åndelige og den profane del av det menneskelige tidsløp. Det handler faktisk, som det er skrevet i forordet, om mennesker som hadde mot og kraft til å gå mot strømmen. Kanskje er nettopp det et budskap til mennesket i verden i dag!

Det er mulig at flere av de personer hvis liv man her har ønsket å peke på, ikke er så kjente blant Nor-

ges katolikker, men de fleste er sikkert kjent med Dag Hammarskjöld og John Henry Newman. Hvem var imidlertid Sarto, Pecci, von Galen, Niels Stensen og Peter Canisius? —

De er, om enn kjente eller ikke, verd å stifte bekjentskap med, idet de alle, *alle* som en, på en eller annen måte fikk leilighet til å kaste en fakkel inn i den tid de levde. En fakkel som på mange måter var med til å endre de bestående tilstander.

Nå er det ikke bare en lettvent levnetsbeskrivelse av disse personer man her står med i hånden. I mange av artiklene føres man inn «*bak*» både personen og selve handlingsforløpet, og ofte åpenbares helt nye aspekter på den tidsperiode som de representerer.

Ser man f. eks. på Giuseppe Sarto (Pius X), og hans kamp mot «modernismen», får man her et helt annet bilde av både dette fenomen og alt det som i virkeligheten gikk for seg. Man får et innblikk i «*baksiden*» av pavens tilværelse, om tautrekkeriet og det snedige «*diplomati*» som drives av diverse grupper innenfor Vatikanets murer. Her er det ikke tale om alminnelig kirkehistorie, men det er tale om å tegne en personlighet i hans egen tid. Derfor hører også bildet av «den lille tykke og alltid aktive herre, som var årsak til at det på grunnlag av systematisk muldvarparbeide oppsto en skjebnesvanger konkurranse til kirkens ledelse» med i bildet. Den «*lille tykke herre*» er naturligvis ikke paven selv, men hans onde skygge, kardinal Benigni, hvem det lyktes å skape et slags politisk parti på tvers av alle grenser, men til egen personlig fordel.

Dette er naturligvis bare et enkelt utplukk av de mange momenter som det pekes på i denne lille bok. Man får i hvert fall inntrykket av at historie ikke er noe som står i bøkene, men noe som skjer, og at den ikke

skjer med mindre mennesker er medvirkende til at den skjer!

De portretter som tegnes her er virkelig underbygget og man lærer å forstå at det bak disse store menn i historien har det stått en stadig inspirasjon og et stendig mot og at det er motet og initiativet som fikk dem til å snu tidens hjul.

Tenk på en mann som Newman. Offisielt en lærd og kjedelig teolog i Oxford som etter sin konversjon fikk nesten hele den katolske kirke på nakken og sto i åpenbar strid med ledende katolikker i mange år. I virkeligheten var det han sto for en så epokegjørende ide at det med et stort smell gikk opp for hele den katolske verden at nettopp dette pekte fremover og var fornyende fordi han pekte på *motet* mellom kirke og kultur. Den kristne tro må kunne leves i verden, det er nettopp der den hører hjemme og har mulighet for å bære frukt.

«7 kristne der skapte fornyelse i verden» er egentlig en sammenstilling av to verker, nemlig Gisbert Kranz: *Sie lebten das Christentum und Engagement und Zeugnis*. Man har tidligere hatt noen av artiklene oversatt til svensk og utgitt dem i et lite Cover, men det danske forlag har altså ment at en samlet utgave i bokform ville ha større betydning i utbredelsen av kjennskapet til disse store personligheter. Det er i hvert fall en tanke som har noe for seg, for man kommer ikke utenom at her står man med en bok som nettopp peker på noe verdifullt i både mennesket og historien, nemlig både motet og retten til å være og handle annerledes og ta konsekvensen av det. Boken kan anbefales på det varmeste.

7 kristne der skapte fornyelse
i verden,

Katolsk Forlag, København 1980.

S. R.

ST. OLAV

Katolsk tidsskrift for
religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen,
ansv.

Claes Tande
Aage Hauken, O.P.
Ester Mikalsen
Marit Flagestad

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Redaktøren treffes best torsdager kl. 9—10, tlf. 20 27 35
(privat 032/53 373).

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16,
lørdag 9—14. Tlf. 20 72 48.

Abonnement (direkte eller gjennom postkontorene).
Kr. 95,— pr. år.
For halvår kr. 50,—.
Utlandet utenfor Skandinavia
kr. 110,— pr. år.
Annonser 10 dager før
utgivelsesdagen.
24 numre åhlig.
Postgiro 20 46 480.